

[Poul Dam.]

turligvis aldrig spildt. Men det er ikke noget, som har givet en fornemmelse af, at regeringen var så forfærdelig interesseret i at samarbejde, eller måske har det givet indtryk af, at regeringen havde så meget at gøre med sine egne ting og sine egne problemer, at den ikke kunne overkomme mere, og det kan man måske godt forstå.

I forbindelse med de mange oppositionsinitiativer vil jeg gerne lykønske socialdemokratiet med det oplæg til en økonomisk politik, der kom i går; jeg synes, det er al ære værd, at socialdemokratiet nåede det. Jeg vil også sige, at jeg synes, det er ganske urimeligt, at hr. Haunstrup Clemmensen i en avisudtalelse har kaldt dette for et hastværksarbejde. Det er ikke mit indtryk; det er mit indtryk, at socialdemokratiet har arbejdet meget længe og meget grundigt med disse ting og har haft meget travlt på det sidste for at blive færdig til i går. Men man kan måske nok sige, hvis jeg må tillade mig denne kritiske bemærkning over for et stort parti, som jeg holder meget af på mange måder, at efter at bjerget barslede, viste det sig, at det fødte en flagermus. — ja, det må være flagermus, der bor i luftkastellerne. Det eneste, jeg fandt af genialt nyt i det, var ideen om, at man kunne sælge obligationer i udlandet, og det er da en strålende idé. Jeg ved ikke, hvilke problemer det løser, men nu kan man da prøve. Jeg anbefaler det altså til regeringens venlige overvejelse.

Jeg talte før om samarbejde, og samarbejdet har naturligvis vanskelige vilkår, af mange grunde. En af grundene er den, at partierne er bange for hinanden. Man er bange for billedet blandt vælgerne, både de flydende vælgere og éns egne mere organiserede vælgere. Men denne angst, som partierne har for hinanden, angsten for at blotte sig, den fører til, at der er to parter, som får større indflydelse på lovgivningsarbejdet og i samfundet som helhed, end de skulle have efter folkestyrets grundlag, nemlig organisationerne, som jo i nogle tilfælde kan udnytte partierne ved at spille partierne ud mod hinanden. Jeg tror, at handelsministeren har oplevet dette for nylig, selv om den sag nu er lukket.

Der er også et problem om embedsmændene. Ikke mindst regeringen har et meget

klart behov for at stå sig godt med sine embedsmænd, for hvis regeringen får det vanskeligt, med embedsmændene, svækker den sig måske i mange andre henseender, og det kan måske give visse embedsmænd i visse situationer en for stor og for ukontrollabel indflydelse.

Denne angst for samarbejdet, for samarbejdets risiko viser sig jo også i, at forligets kunst ikke er særlig udbredt i vore dage. Når man her for kort tid siden fik et forlig omkring realkreditlen og lån til kommunerne og forskellige andre ting, der kom i gryden, hænger det bl. a. sammen med, at her var der et område, som et forholdsvis begrænset antal af vælgerne forstod noget som helst af. Det var ikke velegnet til at tage den store strid på, det var ikke velegnet til at lave store overskrifter på. Man kunne måske lave annoncer; jeg ved ikke, om kreditforeningerne har overvejet at lave annoncer om det. Men der var ikke noget af det, som i almindelighed er politisk sprængstof, i sagen. Derfor kunne man lave et forlig, og der var god samarbejdsvilje og god teknik fra alle sider, og så fik vi forliget på dette område. Men det, vi har brug for, er jo forlig på alle de besværlige områder, alle de områder; hvor det generer vælgerne, at der er lavet et forlig, hvor man er bange for, at vælgerne skal kunne manipuleres på baggrund af forliget.

Vi eksisterer i dansk folkestyre i skyttegravene. Det er en uholdbar situation; i længden truer det folkestyrets eksistens. Vi har brug for en ny parlamentarisme med et nyt forhold mellem regering og folketing og et nyt forhold mellem partierne indbyrdes.

De foregående ordførere har talt om, hvad der er sket i den forløbne del af 1970 og en lille smule af 1969. Jeg interesserer mig betydeligt mere for, hvad vi kan vente os af resten af 1970, ikke mindst hvad vi kan vente os af de folketingsløse måneder, som vi nu i morgen går ind i, og hvor regeringen ikke behøver at diskutere med folketinget, ikke behøver at forelægge noget, naturligvis er nødt til at besvare skriftlige spørgsmål, men er beskyttet mod at få stillet tillægsspørgsmål.

Hvad kan vi nu vente os? Ja, vi kan vel som sædvanlig vente os en spareplan, som vi ikke har fået noget at vide om i forvejen, eller det er måske allerede overstået for i